

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibus

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnium Tractatus II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

XVII. An visio fiat aliquid extra mittendo, necne.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

plenius luceat, ut ignis, noctu, ac interdiu possunt videri, quamvis etiam hac duo membra respectu diuersorum confundi possint, ut exemplis est facile videre: credunt tamen alij ea quae solum in tenebris videntur, lucem non habere, sed qualitate, lucem, & colorem eminenter continentem, quae interdiu apparet color, eo quod a diuino lumine offuscetur. Ita citatus Themistius. Ea tamen eminentia minime intelligitur: quare dicendum huiusmodi res lucentes participare aliquid lucis secundum partem magis perspicuas, & aliquid coloris secundum magis opacas: noctuque videri secundum priores tantum, eo quod posteriores tunc perfectè non illuminantur, interdiu verò conspici secundum ipsas posteriores tantum, quia iam satis illuminantur, priores verò non conspici, quia a diurna luce absorbentur. Ita S. Thom. 3. de Anima, textu 72. vbi Commentator, Nyphus, Albert. & Thienensis, latiusque idem Albertus summa de homine, fol. 95.

Vltimò sequitur ex dictis, quale debeat esse medium ad videndum: requiritur enim nonnulla inter visibile, & visum distantia, ostendit quidem experientia, visibile super visum positum non videri, distantia verò cum nunquam sit vacua, occupari debet a corpore solum diaphano: corpus namque opacum productioni specierum obstat, si tamen distantia inanis esset, obiectumque visibile sufficienter illuminatum, & visus etiam specie instructus, ac debite applicatus posset fieri visio, quia nihil est quod ad videndi actum amplius requiratur: medium enim plenum ad speciei productionem, conseruationemque in oculo solum requiritur. Circa hæc tamen difficultas restat de ijs qui per medium densum, & opacum inspicere dicuntur, quod minimè credo, aut si verum est, causam ignoro, consulatur Veracruz lib. 2. Aegidius Theoremate 13. Albertus lib. 22. de animalibus vbi de lynce agens ait fabulosum esse, quod visu peruadat solida, & opaca corpora.

CAPVT XVII.

Verum visio fiat extramittendo, an intus recipiendo.

I. Diximus de obiecto visus: de speciebus autem illius nihil dicendum superest, præter ea quae dicta sunt in præcedentibus, de actu verò specialis manet difficultas propter antiquam Platonis opinionem, visionem non fieri intra oculum per receptionem alicuius qualitatis, sed fieri potius per emissionem quorundam spirituum. Ita docuit Plato in Timeo, sequitur Aulus Gellius 5. lib. noctium Atticarum, Alcinoüs lib. de decretis Platonis, Priscianus Lydus lib. de phantasia, Plotinus lib. de visione, & nonnulli ex perspectiuis, id quod diuersis modis explicatur: quidam ergo aiunt oculos emittere spiritum lucidum, ac per illum alterare medium, inde verò vsque ad visibile pertinere quandam splendorem, commisceri speciebus visibilibus, atque ita perfici visionem absque vlla reflexione ad oculum: sed non ita Plato, ut adnotauit Galen. 7. de placitis, in fine, non enim negat ille ab obiecto deuenire species vsque ad visum, ut patet ex Theeteto, & ex 6. lib. de legibus, easdemque admittit Galen. ipse Platonem sequutus ibid. & lib. 10. de visu partium, in fin. & lib. 1. prognostico. c. 19. Alii ergo explicatur Platonis sententia, visum in primis emittere lucem vsque ad obiectum visibile, quod cum appulerit regressum simul cum specie vsque ad oculum, ibique peragi visionem. Ita Galen. Plutarch. lib. 4. de placitis, cap. 13. Gregor. Nyssen. 4. de virib. animæ, cap. 2. Nemelius de natura hominis, cap. 7. Macrobius 7. Saturnalium, cap. 14. Addunt alij lucem emissam ab oculo, spiritibusque

delatam non peruenire ad visibile, sed ad certam vsque distantiam spatij, ad quam etiam species visibiles occurrant, quæ spiritibus commixtæ reuertantur ad oculum, ut vbi visio perficiatur. Alij denique explicant primum omnium recipi in oculo species intentionales, deinde verò egredi spiritus ab oculo per aërem vsque ad certam distantiam, in illisque esse facultatem formandi visionem, & ideo egresses ab oculo, cum sufficienter approximanur obiecto, formare visionem in aere ipso: opinionem hanc ita explicatam sequitur Valles libro 2. cap. 28.

Sit tamen conclusio. Receptis in oculo speciebus ibidem formatur visio absque illius rei emissionem. Hæc est sententia Aristotelis, quam late probat de sensu, & sensibili cap. 2. sequunturque omnes Aristotelici: atque ita probatur, nam oculus recipit species ab obiecto, & per hanc receptionem obiectum coniungitur potentia visivæ, quæ proinde constituitur in actu primo ad videndum: ergo satis habet, unde in se formet visionem: omnia verò alia, quæ adduntur, fragmenta sunt, ac superflua. Maior & ab alijs conceditur, & supra est probata, ac confirmatur. Nam ad sensationes omnium aliorum sensuum nihil aliud requiritur, quam coniunctio cognoscentis potentia, cum cognoscibili, quæ in ipsa potentia sit, medijs speciebus, in eademque formatur sentatio, neque in tali aliquo sensu inducitur necessarium emissio alicuius rei: ergo neque in visu est congingenda.

Secundò arguitur, expugnando oppositam sententiam, nam vel id, quod emittitur, est substantia, vel accidens, si substantia, (ut Plato, & alij videntur asserere, dum spiritus quosdam emitti aiunt) aut talis substantia generatur in aere, quod euidenter falsum est, cum inter videndum aer non corrumpatur, aliquidve de nouo generetur: aut ea ab oculis egreditur, sicque tempus nonnullum ponet vsque ad obiectum, cum tamen etiam, quæ nimium distant, ut altra tam citò conspiciantur, quam quæ sunt proxima, quod manifestum signum est nullam verobique localis delationis moram consumi. Arguit etiam optimè Aristoteles, quoniam ad videndum rem numerum distantem necessarium foret expendere magnam spirituum vim, quæ copiam, quæ vel unico actu videndi consumerentur omnes. Præterea spiritus, cum sint corpuscula, dissipantur facile, nec possent recta ad multam distantiam peruenire, flante præsertim vento, potiusque interdum coningeret videri rem, ad quam non intenderet, si forte ventus ad illam produceret spiritus. Quod si dicas, spiritus pertinere solum ad distantiam, in qua conseruari possint ab emittentibus oculis: ergo in tota reliqua distantia, quæ poterit esse multo maior, fiet visio sine emissionem: ergo etiam posset fieri absque vlla in reliqua parte. Habet præterea euasio hæc absurda, quæ patet in 3. argumento, multaque ex illatis non potest effugere. Est quoque specialis difficultas in visione per vitrum, quod spiritus illi nequeunt penetrare, nec recurri potest ad poros: tum quia non sunt adeo subtilis, cum nec ignis ipse subtilior vitrum peruadat, tum etiam quia pori rectilinei non sunt, ut oporteret ad visionem.

Si verò dicatur (quæ erat altera dilemmatis pars) non emitti substantiam, sed accidens: fingi certe nequit quidnam sit præter lumen aliquod, vel splendorem: quod refellitur, primò, quia alias in tenebris posset fieri visio oculis diffundentibus lumen suum, cum contra experientiam sit hæc luminis diffusio vsque ad visibile: lumen quoque tale remissum valde esset, ideoque sole plurimum lucente, ab oculo non posset emitti, cum præueniret ab agente fortiori, atque adeo non posset fieri visio. Denique quorsum esset illa diffusio luminis,

3. Modus explicandi.

2. Vera assertio.

3. Probatur 2. per dilemmam. Prior pars dilemmatis multipliciter arguitur.

4. Vegetat ad certam dilemmatis partem.

non certe ad illuminandum obiectum, nam aliunde illuminatum esse oportet, alioquin non videbitur: non etiā ad illuminandum medium, vel potentiam, ut constat. Fictitia ergo est accidentis emissio. Vnde licet oculi aliquantulam vim habeant emittendi lumen, illa certe emissio per se non concurreret ad visionem, sed tantum per accidens.

5. Tertiō principaliter arguitur: nam in opinione hac Platonica, vel visio fit extra oculum, vel intra, non extra. Primō, quia visio, cum sit actio immanens, fieri debet in ipso cognoscente. Secundō, quia si forte in extremo aere fieri ponatur, vel ab ipso effectu fieret, media accidentali virtute recepta ex oculo, & sic aer ipse visionem eliceret, quod est absurdissimum, vel ab spiritu emisso fieret tanquam ab instrumēto, oculi illum emittentis, quod certe emissionē supponit iam expugnatam: praterquam quod non saluatur ratio vitalis actus, quem oportet fieri immediatē à vitā, quā spiritus non habet. Tertiō, visionem extra potentiam prope obiectū fieri est impossibile, maxime cum res etiam distantissimæ videantur: fieri autem in medio intervallo sic impugnat: quia iam ab eo loco res distans concipitur absque emissionē vsque ad ipsam: finge ergo ibi esse videndi potentiam, tunc exereret planē in se se visionem citra illius rei emissionem, semel autem data rei distantis visionē intra potentiam, fatendum necessariō erit semper ita posse fieri, cum eadem sit semper ratio, reliqua omnia superflua sint: maxime, quia distantia, ad quam oculus potest emittere spiritus, curta est: inde verō vsque ad obiectū satis magna. Vnde si ex hac magna videre potest absque emissionē, poterit simpliciter sine vlla.

6. Quod si tandem dicatur visionem fieri in oculis, per regressum tamen spirituum ad illos, in primis talis emissio, ac reflexio superflua erit: per illam quippe potentia non roboratur, sed exhauritur potius, obiectumque tali non indiget emissionē ad multiplicandas sui species, quia de se habile, ac sufficiens est ad id mutus. Vltimūque arguitur in hunc modum. Vel emissio à potentia vsque ad obiectum visibile pertingit, indeque regreditur, vel vsque ad certam partem medij vbi occurrunt species, inde reuertitur ad potentiam: hoc secundum merum est figmentum: tum quia nihil cogit reflectionem fieri, cum nec sit obstaculum alterius procedendi, neque actio libera sit, ut possit per se regredi: tum etiam, quia si substantia illa ab oculo emissā, cum primum ad species appellit eas reuehit, sanē oculo in ea distantia collocato, ad quam obiectum diffundere valet species, non fiet visio extramittendo, quare cum obiectum ad magnam vsque distantiam illas diffundat, superflua erit emissio spirituum à potentia. Iam primum illud, quod scilicet emissio, seu actio potentia pertingat vsque ad obiectum visibile, & inde regrediatur, falsum est, quia ad obiectum nimium distans non potest talis actio pertingere, ac regredi tam vehementer, argumentaque supra facta hic etiam habent locum. Denique sententiam nostram multiperspectiui demonstrant, inter quos Vitellius lib. 3. perspectiua, proposit. 5. & 6.

7. Sed obstat huic conclusioni primō Aristoteles 3. Meteor. c. 4. vbi adducens experientiam de Antiphere, cuius semper ante oculos idolum versabatur, causam reddit, quod visus ob imbecillitatem aerem propellere non posset, vbi aperte sentit emissionem fieri ex parte visus. D. Th. ibi. occurrit, Aristotelem causam reddere ex sciētia perspectiuorum suorum. Alij aliter respondent, dici fortasse posset, licet visio per extramissionem nō fiat, oculos tamen emittere sui species, sicut res alias visibiles, & de hac specierum emissionē loquitur

esse Aristotelem cum dixerit factam ibi fuisse reflexionem in aere tanquam in speculo, adeo enim inbecillo aspectu erat Antipheron, ut qualiscunque aeris densitas esset pro speculo, maxime si ex ipsius oculis humor aliquis diffunderet, quo aer magis crassesceret. Adde, Antipheronem non oculis, sed forte lesa imaginatione, solitum sese velut ibi in aere aluerum contueri, ac si visu conspexisset.

Secundus locus Aristotelis habetur lib. 5. de generatione animal. cap. 1. oculos prominentes non posse tam procul cernere, quam qui in cauo sunt positi, quia horum motus, inquit, in vastum non dissipatur, sed rectā meat, vbi videtur emissionem aliquam oculis tribuere. Respondetur Aristotelem loqui de immutatione à visibili in visum, quæ magis vnitur, quando oculos in cauo positos alterat, quod Aristoteles plane explicauit dicens, si ab oculis veluti fistula quædam ad rem vsque cernendam porrigeretur, nulla ex parte dissoluendū motus, qui à re visibili proficeretur, & ad hoc institutum subdit, nihil referre, an visus cernere dicatur exitu, ut quidam sentiebant, quasi dicat talem sententiam non esse necessariam ad illius rei rationem reddendam: causam ergo esse, quod oculi in cauo immutentur à paucioribus obiectis: prominentes verō immutantur à pluribus, sicque dissipari, debilitarique vim cernendi, quæ etiam ratione ad videndam rem à longē palpebras claudimus, aut inspectoriā fistula oculis applicamus, ut à sola re, quam videre intendimus, quantum fieri possit, oculi immutentur.

Ratione præterea contra hanc conclusionem arguit Valles. Si visio perticeretur in oculo sine emissionē spirituum, non posset oculus discernere magnitudinē, ac distantiam obiecti, quod est contra experientiam. Declaratur maior, quia distantia per propriam speciem non discernitur, nec verō per modificationem speciei proprii sensibilibus, cum species non aliter obiectum remotum, quam propinquum repræsentet: non ergo restat via distantiam cognoscendi, nisi per emissionem: idemque argumentum fit de magnitudine, non enim posset discerni magna vel parua, nisi per emissionem propinquior fieret visio vni corpori, quam aliter. Confirmatur. Nam oculi plures, vel multo tempore contuendo lassantur, idque non aliunde, nisi quia videndo ex se nihil emittunt. Argumentum positum petit quidem difficultatem optinam, non quæ ex nostra sententia oriatur specialiter, sed quæ communis sit, atque in Valles opinionione multo maior, nam si visio fit intra oculum, siue præcedat emissio aliqua, siue nulla, idem persistit argumentum. Si verō fit extra oculum, ut dictus author opinatur, vel ea sit in contactu rei visibilis, vel in medio: primum non concedit: nec vero potest, alias nunquam deciperetur oculus circa distantiam, & magnitudinem rei, si iuxta rem semper format visionem: secundum ergo concedit, sicque rotat eadem argumenti difficultas. Nam à distantia reliqua vsque ad obiectum, quo quælo pacto discernitur illius magnitudo, atque distantia? cumque ipse velit neutram discerni posse per modificationem speciei: nulla ipsi restat via ad difficultatem propositam soluendam. Præterea, quo modo quælo posset visus discernere visibile distantius alio? Tandem de auditu effect eadem difficultas, cum etiam agnoscat distantiam, neque audiat extramittendo: atque idem de sensibus alijs vrgeri possit.

Quocirca ad difficultatem dicendum primo, extensionem, & magnitudinem rei non videri per speciei extensionem, & magnitudinem, nam per speciem minimam videtur magnus mons, & siens si sæpe species repræsentat rem maiorem, quam sit, ut pat-

SVARE Z
de Angelis, op
re 6. dicitur, et
anima.

Item Thom
in 1. q. 11
in 1. q. 11
in 1. q. 11

D. N. 2

Obiectio 1.
contra asser
tionem di
lucit.

